

VÉSZHELYZET **az iskolában?**

Vámos Miklós szerint nem kellene minden televíziós sorozatot leadni.

A korlátozás nem cenzúra.

Amerikában a mozifilmeket úgy vetítik, hogy kivágják a megbotrántkoztatónak tartott, vagy a gyerekek számára nem ajánlott jeleneteket. Például azt mondják: „az ötvenhatodik percben a csók túl hosszú. Legyen rövidebb!”

Vajon lehetne-e a *Vészhelyzet* című, és egy kórház mindennapi életével foglalkozó népszerű televíziós sorozathoz hasonló, de iskolai témájú történetet elbeszélni a képernyőn?

A kérdést Vámos Miklósnak tettük fel, és erre négy okunk is volt.

1. A közismert író, a Tanárnő népszerűségi listáján az első helyet foglalja el a kitöltött és visszaérkezett kérdőívek szavazatai alapján.
2. Vámos Miklós regényeiben, novelláiban fontos szerepet kapnak az iskolai élmények.
3. Interjúalanyunk néhány éve az Amerikai Egyesült Államokban filmmel, televízióval foglalkozó egyetemi kurzust vezetett.
4. *Lehetetlen című* népszerű sorozatával bebizonyította, hogy tudja, mi az a televíziós történet.

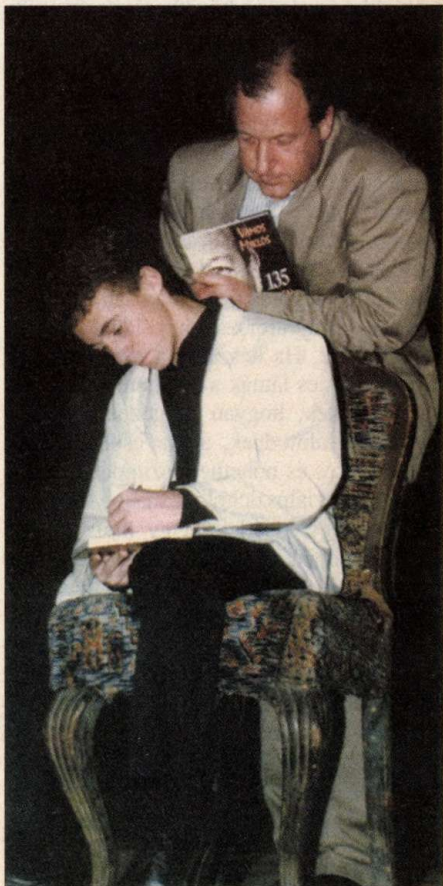
„Egy alkalommal úgynevezett talk show-t tartottam, azaz közönség előtt beszélgettem a televíziós sorozatokról. Vendégeim a világhírű szériákat gyártó ausztrál Grundy cég munkatársai voltak. Négyen jöttek Budapestre, hogy az RTL Klub megbízásából egy magyar televíziós sorozatot előkészítsenek. Módszerük minden országban ugyanaz. Hozzák a sztori vázát, megismerkednek a helyszíni sajátosságokkal, a történetet ezek alapján áthangolják, írókat szerződtetnek, és beindítják a forgatást. Aztán mennek tovább. Népszerű sorozataik futnak Németországban, Portugáliában, Spanyolországban és másutt is. Profik.

Profik csinálták a *Vészhelyzetet* is. Én nem nézem, de televíziós és orvos barátaim szerint ez a sorozat szakmailag is minden szempontból korrekt.

A tévésorozatoknak két fajtája van. Az egyik különleges helyszínen játszódik, ahol átlagos ember nem jár, vagy csak ritkán. Hogy úgy mondjam: kulcslyukon leleselkedünk. Ilyen szappanopera a *Dallas* és a *Vészhelyzet*. A másik típus a szituációs komédia, vagyis az egy helyszínen játszódó olyan humoros történet, amit mindenki átélhet. Ebben a típusban a világ legjobb produkciója a *Cosby show*, amelyben egy fekete család mindennapjairól esik szó. Ez olyasmi, mint a *Família Kft.*

Ezekben a helyzetkomédiákban azt nagyon utálom, hogy alánevettetnek. Azaz egy CD-ről, amelyen a világ mindenféle nevetése rajta van, a megfelelő pillanatban bejátszzák a megfelelőt. A jobbikfajta sorozatoknál ott ül a közönség, és ha nevet, nevet, ha nem, nem, ami tisztességesebb módszer.

A sorozatokról meg a tévékről nekem egyébként rossz véleményem van. Ha én találnám fel a világot, a tévét nem találnám fel. Ha már mozgóképeket akarunk nézni, akkor ne silány sorozatokat nézzünk, hanem jó színészeket jó szerepekben. Olyan élményt, ami katarzist ad. A tévésorozatok

Dani dedikálja a 135 lehetetlen történetet

azért is veszélyesek, mert akit a horgokra akasztanak, azt nem eresztik.

A televíziók vezetőinek, mint értelmiségieknek óriási a felelősségük. Például van olyan műsor vagy film, amelyiket vétek megszakítani reklámmal, mert az egész hatását tönkreteszi. Olyan ez, mintha a templomi prédikáció közepén mosóport reklámoznánk. Azonkívül nem kellene minden sorozatot leadni. A korlátozás nem cenzúra. Amerikában a mozifilmeket úgy vetítik, hogy kivágják a megbotránkoztatónak tartott, vagy a gyerekek számára nem ajánlott jeleneteket. André Székely, aki most éppen Pesten van, benne volt egy ilyen bizottságban. Mutatott egy jegyzőkönyvet, amiben az egyik film kapcsán a következő utasítás állt: az ötvenhatodik percben a csók túl hosszú. Legyen rövidebb!

Ha az volna a feladat, hogy az iskolákról készüljön egy televíziós sorozat, akkor először megkérdezném, hogy mi a cél? Péntz akarnak keresni vele, vagy hasznosak akarnak lenni? Mert ha milliókat akarnak keresni, akkor rám ne számítsanak. Ha már műsorokat csinálunk, akkor olyat kellene, ami segíti megoldani legsúlyosabb problémáinkat. Magyarországon például folyton cigányoznak. Ha készülné a romákról egy tévésorozat, és látnák az emberek, hogy ők hogyan élnek, hogyan dolgoznak, szeretnek, miről álmodnak, akkor csökkenhetne az ellenérzés és nőhetne a szimpátia. A világhírű szociálpсихológusnak, Aronsonnak volt egy kísérlete. Úgy hívta, hogy: puzzle. Tudják, az az összerakós játék. Egy osztályterem minden padjában egymás mellé ültetett egy fekete és egy fehér fiatal. Feladatokat kellett megoldaniuk, de csak úgy kaphattak ötöst, ha együtt oldották meg. A kísérlet előtt a résztvevők között felmérték, mekkora bennük a fajgyűlölet. A kísérlet után ismét megvizsgálták. Kiderült, hogy a más színű ember iránt ellenérzésük a feladatok közös megoldása után ötven százalékkal csökkent.

Amerikában az egyik sorozat a vakokról szól. Egy másiknak a főszereplője egy

Down-kóros fiú. A közszolgálatóság nem azt jelenti, hogy híreket mondok és ismertetem az utak állapotát. Az csupán tájékoztatás.

Ha iskolákról kellene sorozatot készíteni, én tényfeltáró filmeket mutatnék be, nem kitalált mesét. Sorra venném a különböző iskolatípusokat. Születne egy film Vértesszőlőn, ahol egy tanteremben különböző osztályok tanulnak. Vagy forgatnánk a két tannyelvű iskolákban, hogy lássuk: miképpen lehet ott oktatni.

Nem kell attól félni, hogy ezeket a filmeket kevesen néznék. Egy jó műsorvezető, egy jó riporter, ha tud és mer őszintén beszélni, leköti a nézőt. A tények érdeklik az embereket, ha azt nem érdektelenül adja elő valaki. Gondoljunk Moldova könyveire, a vasútról vagy a könnyűiparról szóló szociográfiákra! Mekkora sikerek voltak?! Ki próbálta ki, hogy a televízióban bemutatott valóság mennyire érdekli az embereket?

Szerintem ma a legnépszerűbb tévéműsor az lenne, ha a miniszterelnök kiülne a tévébe és műsorvezető nélkül elmondaná, hogy a következő hónapban milyen kérdésekben kell döntést hozni. Elmondaná, mi szól egy-egy döntés mellett, és mi szól ellene. Elmondaná, hogy kíváncsiak vagyunk a nézők véleményére, bár nem biztos, hogy úgy döntünk, ahogy a többség szeretné. Kérem, kapcsolják fel a villanyt, akik így döntenek! Most pedig kapcsolják fel a villanyt, akik úgy döntenének! Ez a módszer a slágerfesztiválnál már bejött. Most is működne. Ez lenne a legnépszerűbb műsor, és a miniszterelnök népszerűsége a csillagokig nőne. És attól nem kell félni, hogy miniszterelnök nem úgy dönt, ahogy a többség akarja. A felelősség az övé, amíg ő ül a székében. Ha többség ellenében is dönt, legalább elmondta a közönségnek az ellenérveket.

Ha már van televízió, akkor legalább az ország érdekében kellene használni időnként.

Mellesleg nekem otthon tévékészülékem sincs.

Lejegyezte: GÁBOR ANNA